

Rózsaillat a Tundzsa völgyében

2023 május 18. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Ami most Törökországban zajlik, globális értelemben is els?rangúan fontos kérdés

A régi történet szerint Gül Baba Budán is meg akarta honosítani a rózsaolaj-készítést. Érdekl?dött is egy kazanliki bolgártól, hogyan volna ez lehetséges, mire ezt a választ kapta: a rózsának csak a Tundzsa völgyében van illata. Lehet, hogy tényleg így igaz. Ami történik velünk, általunk, értünk, azt mindig a helyi értékén, eredeti formájában szükséges kezelnünk, különben tévútra tévedünk.

A minapi törökországi választásokat világszerte szakértették politikusok, újságírók, elemz?k, sokan azonban pusztán a saját rögeszméiket, vágyálmaikat vetítették rá az eseményekre.

Guy Verhofstadt például sok sikert kívánt – idézem – „a bátor, liberális török demokratáknak” a második fordulóra. Amivel pusztán két apró probléma akad. Az els?, hogy verhofstadti mércével is kielégít?, bátor, liberális demokraták mint olyanok félig se töltenék meg a Fenerbahce stadionját. Találkoztam Törökországban remek emberekkel, de azok sem liberálisok, sem kretének nem voltak, pláne nem akartak szembefordulni az ország politikai, erkölcsi rendjével, hagyományaival. A másik probléma pedig az, hogy a hatpárti koalícióban – amelyet a belga fogtündér liberálisnak magasztal – akad verhofstadti értelemben véve nettó náci, széls?jobboldali, iszlamista párt is. Mondjuk ennek sincs nagy jelent?sége, ha rendesen viselkednek, talán együtt széderezhetnek majd az ankarai amerikai nagykövettel.

A vasárnapi törökországi választás európai szempontból megdöbbent?en magas, 87 százalékos részvétellel zajlott. Ennek következtében a két talpon maradt elnökjelölt nemigen képes új szavazatokat meríteni a bizonytalanok táborából. Ugyanakkor kevéssé valószín?, hogy a harmadik helyezett Sinan Ogan majdnem hárommillió szavazója Kilicdaroglu koalícióját segíti majd a második fordulóban. Ogan és mozgalma ugyanis radikálisan jobboldali, éppen azért szakítottak Erdogan pártjával, hogy a kurd marxisták elleni hadjáratot miel?bb lejátszhassák, végleg megtisztíthassák t?lük Törökországot. Azt remélni, hogy ezek az emberek majd békésen átszavaznak Kilicdaroglura, annak a halvány reménye, mintha a Tundzsa völgyén kívül is létezne rózsaillat, holott dehogyis.

Amennyiben Ogant mégis lekenyerezi az ellenzék, a szavazói változatlanul ugyanazt gondolják majd, mint mondjuk a Mi Hazánk hívei, ha Orbán helyett Gyurcsányra kellene voksolniuk. Egy szó, mint száz: aki egyáltalán elmegy Ogan hárommillió szimpatizánsából szavazni, vélhet?en inkább Erdogant, nem pedig a kurdokkal szövetkez? baloldalt támogatja majd. Az Erdoganhoz h? kormánysajtóban máris megindult Ogan puhítása, a Sabahban pár órával a választás után arról olvashattunk, hogy milyen következetes, szavatartó, komoly politikus is a harmadik helyezett – nyilván álljon bátran Erdogan mellé, ezt már mi tesszük hozzá.

A török elnökválasztás második fordulójára Erdogan esélyei jelent?sen feljavultak.

Mindenekel?tt kiderült, hogy az ellenzéket felmagasztaló közvélemény-kutatások pontatlanok voltak, Erdogan jobban mozgósított, mint ellenfelei. Bár sok szavazatot veszített, mégis talpon maradt, s?t meglep?en jól teljesített több helyszínen is. Nagy vereséget jósoltak neki a nagyvárosokban, Isztambulban, Ankarában mégis megszorongatta f? ellenfelét. A földrengés sújtotta területen, ahol el?zetesen szintén esélytelennek nyilvánították, kiválóan szerepelt, szinte mindenütt hatvan százaléknál többet szerzett. Egyedül az ország nyugati–déli sávjában és a kurd területeken akadtak problémái, de ezzel együtt majdnem megszerezte az ötven százalékot és a végs? gy?zelmet.

A Tundzsa völgyében természetesen nem csak rózsát szagolgatnak egész álló nap, emlékeznek a múltra is. Például arra, hogy a hatpárti koalíció tagjai nem szimpatikus kezd?k, hanem régr?l ismert, örök vesztes politikusok.

Kilicdaroglu a személyében is kifejezi az Erdogan ellen húsz esztendeje folyó ellenzéki tehetetlenséget, bénaságot.

A mostani kampányban például gagyi konyhabútorok el?tt a hagyma áráról mondott tévébeszédet, ami – finoman szólva – az erdogani gépezet elleni hatástalan cselekv?képességét jelzi. Kilicdaroglu nagyjából ugyanúgy járt, mint pár éve Muharrem Ince, aki a Köztársasági Néppárt jelöltjeként azt ígérgette, hogy ha gy?z, bezárja a fény?z? elnöki palotát. Végül sem a palotát, sem ?t nem zárták be, de legalább kiderült, hogy Erdogan ígéreteivel szemben – most például 45 százalékos fizetésemelést ígér a közalkalmazottaknak – az ellenzéknek még jó ötletei sincsenek.

A törökök nyilván látják azt is, hogy a hat párt aligha volna képes valóban együttm?ködni, hisz teljesen ellentétes közéleti hitvallással érkeztek a kényszerszövetségbe.

A vezet? Köztársasági Néppárt valaha uralta a török közéletet, vérbeli állampárt módjára fojtotta el az ellenvéleményeket, bebörtönözte az embereket, gyakorolta az egypárturalmat – ugyanazt tette, amivel most Erdogant vádolja. Mára persze megváltozott a helyzet, de a f? ellenzéki párt neve finoman szólva is vitatott márka szerte az országban. Az ellenzéki összefogás második fordulós esélyeit gyengíti továbbá, hogy a párhuzamosan zajló parlamenti választáson Erdogan – szövetségesi segítséggel – megszerezte a többséget, vagyis bárki lesz is az elnök, a mostani kormányzó er?vel kell majd együtt dolgoznia. Márpedig az ilyen helyzetek rendszerint arra ösztökélik a választókat, hogy a látható er? oldalára álljanak, és elkerüljék a különböz? szín? hatalmi központok kiépülését.

Arról sem szabad elfeledkezni, hogy a mostani választás népítélet Törökország identitásáról.

A Kemal-féle hajdani köztársaság alapelvei sok esetben módosításra szorulnak, de nem mindegy, hogy az iszlám hagyományok vagy a nyugatias nyitás szellemében.

Erdogan azt kínálja választóinak, hogy vállalják az örökséget, legyenek büszkék az oszmán múltra, bízzanak a vidéki életformában, óhajtsák az általa kínált rendet. Kilicdarogluék ajánlata szürkébb mez?be borítja a Tundzsa völgyét: nem világos, mennyire engednének utat az amerikaiaknak, mi lenne a NATO-val, mit terveznek a gazdasággal, és így tovább. Alkalmasint elkövették a tipikus ellenzéki hibát: jól beleszálltak ellenfelükbe, de nem tudták kell? eréllyel felmutatni a saját programjukat. Csekély vereségük egyik oka kétségkívül a kitapintható bizonytalanság, annak az állításuknak a vitathatósága, miszerint velük boldogabb, önazonosabb lenne Törökország.

Mindezzel együtt Erdogan simán elveszítheti a második fordulót, hiszen az el?nye végül is ledolgozható. Ha így lesz, Törökország valamiképpen új utakra lép. Amennyiben ? marad az elnök, némi módosulásokkal a mostani történet folytatódik. Az ország nehéz helyzetben van, inog a gazdaság, nagy az infláció, maga Erdogan is látha-tóan megkopott kissé az örökös küzdelemben. Azonban a labda most kétségkívül nála pattog, újra bebizonyította, hogy nem szabad ?t leírni. Hamarosan kiderül, végs? gy?zelemre váltja-e pillanatnyi el?nyét. Erre a pillanatra vár lélegzet-visszafojtva az egész világ, hiszen mindenki tudja, hogy ami most Törökországban zajlik, globális értelemben is els?rangúan fontos kérdés.

www.magyarnemzet.hu

Ajánló